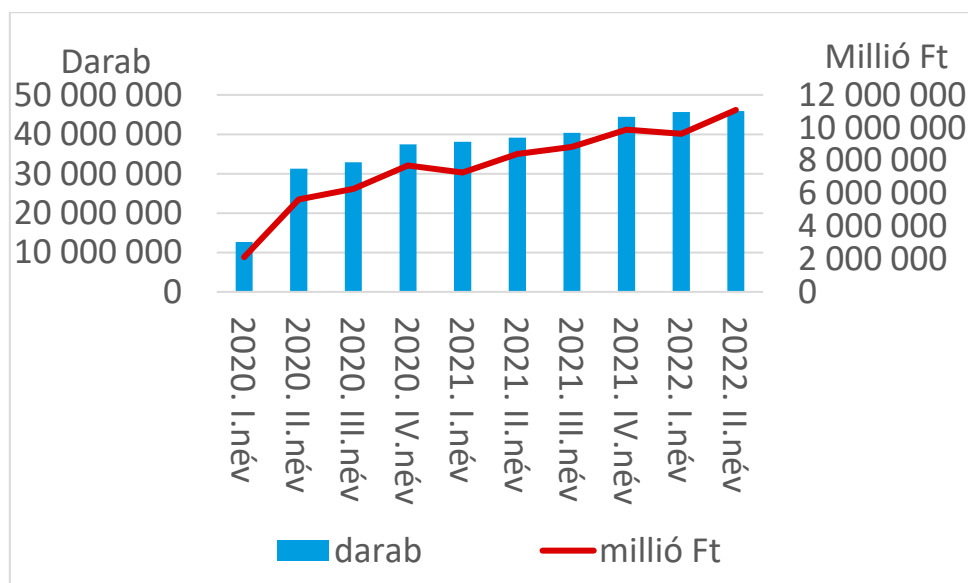


Követik a magyar modellt: Egész Európában elérhetőek lesznek az azonnali fizetések

A Magyar Nemzeti Bank koordinálásával a GIRO és a teljes hazai bankszektor jelentős mértékű fejlesztéseinek eredményeként 2020-ban elindult Magyarországon az Azonnali fizetési rendszer, amely minden bank számára kötelezővé tette, hogy alapszolgáltatásként nyújtsák ügyfeleiknek az azonnali átutalásokat. Ezzel szemben Európa más országaiban az euró alapú átutalásoknál történtek ugyan fejlesztések, de a magyar szabályozással ellentétben az azonnali fizetési szolgáltatás korántsem vált mindenki számára elérhetővé. Ezt felismerve, és a magyar szabályozás tapasztalatait nagyban felhasználva, az Európai Bizottság is a magyar modell követése mellett döntött, és kötelezővé teszi az európai bankok számára az azonnali fizetések biztosítását minden ügyfél számára. Az erre vonatkozó javaslat hátterét és részleteit mutatja be cikkünk.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) kezdeményezésére Magyarországon 2020 óta mindenki számára alapszolgáltatásként érhető el az Azonnali fizetés. A pénzforgalomban az átfogó fejlesztéseket a piac speciális, hálózati jellege miatt csak központi kezdeményezésre és koordinációval lehet hatékonyan megvalósítani. Ezért állt az MNB az innováció élére, és kötelezte a hazai bankokat az Azonnali fizetési szolgáltatás nyújtására 2020-tól. Mindez alapjaiban formálta át az átutalási szolgáltatásokat.

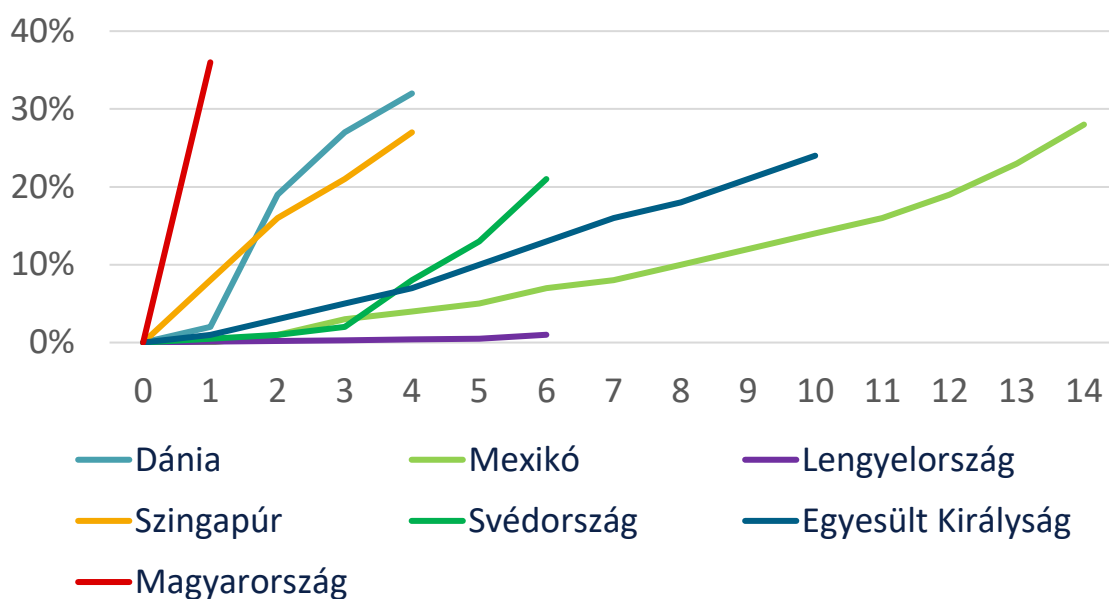
1. ábra: Az azonnali fizetési rendszer forgalma



Forrás: MNB

Magyarországon minden egyes banki ügyfél számára ma már alapszolgáltatás az, hogy átutalásai maximum 5, de az esetek túlnyomó többségében (96%) csupán csak 2 másodperc alatt teljesülnek. Azaz nem kell ehhez külön speciális számlacsomagba belépni, külön kérvényezni a szolgáltatás elérését, vagy ellenőrizni, hogy a fogadó partner bankja képes-e az azonnali átutalások kezelésére, hanem az év bármely napján, 0-24 óráig mindenkinek elérhető ez a szolgáltatás.

2. ábra: Az azonnali fizetési tranzakciók aránya egyes országokban az azonnali fizetés bevezetését követően (0 = a bevezetés éve)



Forrás: MNB szerkesztés

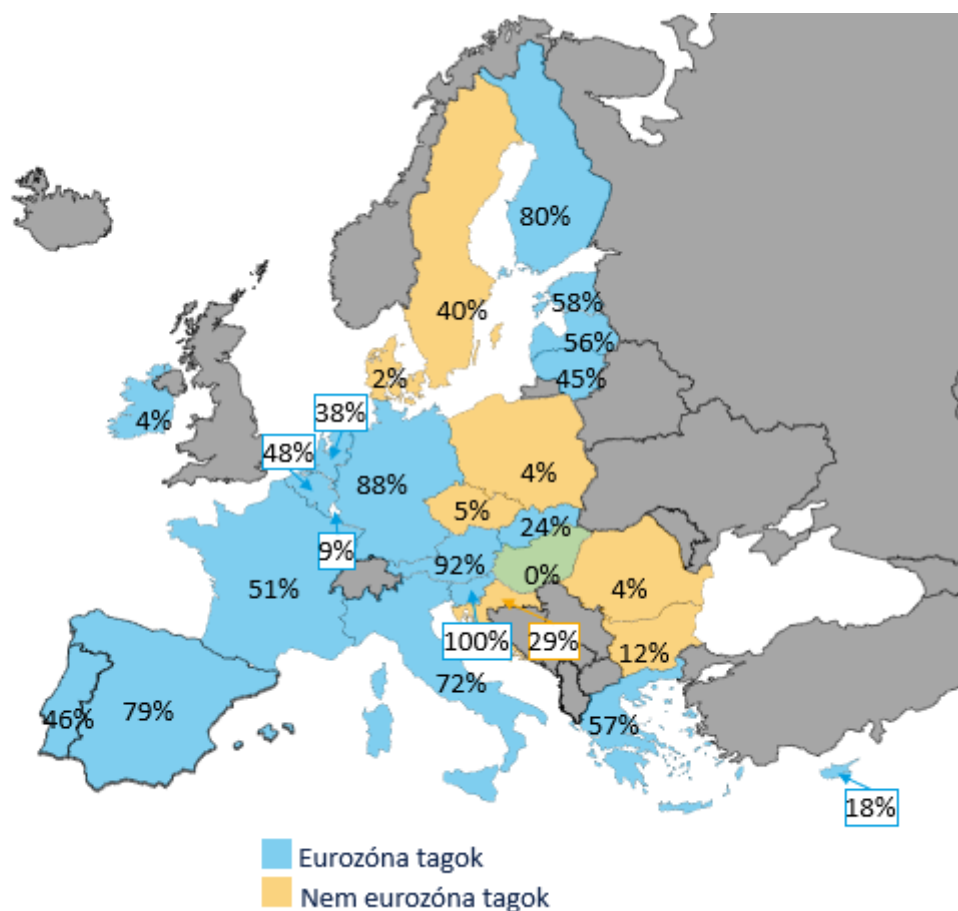
Az eddig lezajlott fejlesztések ellenére Európában csak a lakosság egy kis része tud azonnali fizetési szolgáltatásokat igénybe venni. Az azonnali átutalási szolgáltatás bevezetésére és összeurópai elérésére számos lépés történt már az eddigiekben. Kialakításra került egy az euró alapú azonnali átutalások működését meghatározó modell (SCT Inst néven¹), továbbá az Európai Központi Bank (EKB) egy központi infrastruktúrát is létrehozott TIPS² néven ezeknek a tranzakcióknak a valós idejű feldolgozására, valamint a különböző országok azonnali fizetési rendszereinek az összekötésére. Mindez azonban nem bizonyult elegendőnek. Az Európai Pénzforgalmi

¹ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-payment-schemes/sepa-instant-credit-transfer/sepa-instant-credit-transfer-rule-book>

² <https://www.ecb.europa.eu/paym/target/tips/html/index.en.html>

Tanács adatai szerint³ 2022 októberében továbbra is 70 százalék alatti azoknak a bankoknak az aránya, akik biztosítják ügyfeleiknek az euró alapú azonnali fizetéseket. Az euró zónán kívüli országokban az euróban denominált azonnali fizetési tranzakciók aránya értelemszerűen rendkívül alacsony, mivel általában a „hagyományos” euró átutalásokat is csak kevesen használják. Az euró zóna országaiban pedig jellemzően „nemzeti bajnokok”-ról beszélhetünk csupán (mint például a spanyol Bizum⁴), amelyek jellemzően nem, vagy csak nehézkesen elérhetőek más Unió országok állampolgárai számára.

3. ábra: Az euró alapú azonnali fizetéseket (SCT Inst) ügyfeleiknek biztosító bankok aránya, 2022 október



Forrás: EPC adatok, MNB szerkesztés

³ https://www.ecb.europa.eu/paym/groups/erpb/shared/pdf/18th-ERPB-meeting/SCT_Inst_scheme_status_update.en.pdf

⁴ <https://bizum.es/en/>

Az elmúlt évek lassú előrehaladását figyelembe véve, az Európai Bizottság (Bizottság) egy új, szabályozási javaslatot jelentett be⁵, mely erősen támaszkodott a magyar eredményekre. A Bizottság szakértői az MNB-vel is konzultálva, a hazai szabályozási elemeket is felhasználva alakították ki javaslatukat, melynek célja az euró alapú azonnali fizetések gyorsabb ütemű elterjesztése és alapszolgáltatásként történő biztosítása. Amellett, hogy az azonnali fizetések a sokoldalú felhasználhatóságuk miatt a teljes európai gazdaság digitalizációját segíthetik, a Bizottság nem titkolt célja, hogy az új fizetési mód elterjesztésével európai alternatíva váljon elérhetővé a jelenleg főleg Európán kívüli társaságok által dominált kártyapiaccal szemben, támogatva ezáltal az Unió stratégiai autonómiáját és a piaci versenyt.

A Bizottság javaslata négy fő területet szabályoz: az átutalások elérhetőségét, árazását, valamint biztonságát és országhatárokon átvívelő használhatóságát. A szabályozás kötelezővé tenné a bankok számára, hogy tegyék elérhetővé ügyfeleiknek az euró alapú átutalások fogadását és küldését – hasonlóan a 2020 óta hatályban lévő MNB szabályozáshoz. Emellett köteleznék a bankokat arra, hogy az azonnali átutalásokat ne prémium szolgáltatásként kínálják, azaz ne lehessen a „hagyományos” átutalásoknál magasabb díjtételeket alkalmazni. Javasolnak továbbá egy ellenőrzési-visszajelzési rendszert arra vonatkozóan, hogy a küldendő átutalás valóban a megfelelő kedvezményezetthez érkezzen be, ennek működési részletszabályait azonban még pontosítani szükséges. Végül szintén alapvető cél az azonnali átutalások – Európán belüli – országhatáron átnyúló használatának támogatása is. Ezen a téren jelentős akadály volt mindeddig a kötelezően alkalmazandó szankciós ellenőrzés, melynek átalakítását tervezik annak érdekében, hogy a szankciókba nem ütköző tranzakciók minél kisebb hányada akadjon meg ezeken a szűréseken (hibásan). A gyakori hibás riasztások ugyanis üzletileg is alapjaiban lehetetleníthetik el a határon átnyúló azonnali fizetési szolgáltatásokat.

A magyar, és más nem eurót használó Uniós országok bankjai számára valamivel tágabb határidőket fogalmaz meg a javaslat, ugyanakkor várhatóan minden hazai szereplőnek fejlesztéseket kell majd végrehajtania különböző mértékben. A várakozások szerint 2023 első felében az Európai Parlament és a Tanács is elfogadhatja a szabályozási javaslatot, így az előreláthatólag jövő év második felében hatályba léphet. Ezt követően az euró övezeti bankok számára 6 hónap áll rendelkezésre, hogy

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6272

rendszereiket felkészítsék az azonnali átutalások fogadására, valamint 12 hónap az ilyen típusú tranzakciók küldési szolgáltatásának biztosítására. A magyar és más nem eurót használó Uniós országok bankjai pedig további kétéves haladékot kapnának a szabályozási kötelezettségnek történő megfelelésre. Mivel itt nem az azonnali fizetési rendszerben feldolgozott belföldi forint tranzakciókról van szó, ezért a jogszabályi megfeleléshez várhatóan fejlesztések szükségesek, amire a hazai bankoknak is fel kell készülniük.

Mindeközben az MNB már a hazai Azonnali fizetés következő nagy lépését készíti elő, a szolgáltatási szint fejlesztésével. Mivel Magyarországon már két éve megvalósult a teljes lefedettség az azonnali fizetéseknél, ezért az MNB már nem erre, hanem az új infrastruktúrára épülő ökoszisztéma fejlesztésére fókuszál. A cél ebben a fázisban az, hogy ne csupán a gyorsabb, másodpercek alatt végbemenő feldolgozási időt érzékelje minden fogyasztó, hanem ténylegesen minél több helyen igénybe is tudjanak venni új, Azonnali fizetésen alapuló szolgáltatásokat. Az új fizetési mód előnyei ugyanis akkor lesznek igazán élvezhetők, ha az internetbankon keresztül indított „hagyományos” átutalási helyzetek mellett Azonnali fizetéssel tudunk majd fizetni a boltokban, az internetes kereskedőknél vagy ilyen módon tudjuk majd befizetni köz-műszámláinkat. A QR-kódos fizetések és a fizetési kérelem fogadás kötelező előírása a bankok számára épp ezt szolgálja. Ezen túlmenően az MNB új, a fogyasztókat segítő tájékoztatási szabályokat ír elő a hazai bankok számára, és az azonnali fizetési tranzakciók értékhatára 20 millió forintra emelkedik majd. Emellett az MNB további, nem szabályozási, hanem piaci koordinációs, ösztönző jellegű lépéseket is tervez, így egy egységes visszatérítési rendszer és arculati elemek kialakítását. Az azonnali fizetéseket új szintre emelve a hazai pénzforgalom, és ezen keresztül a teljes magyar gazdaság versenyképesebbé tételét.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaság.hu oldalon 2022. december 22-én.”